

BERÄTTELSE ÖVER VERKSAMHETEN VID STIFTELSEN ELEKTRONMUSIK- STUDION (EMS) 1983/84

Styrelsen för Stiftelsen EMS får härmed avge berättelse för verksamheten under budgetåret 1983/84.

Lokalfrågor

Verksamhetsåret 1983/84 har i hög grad präglats av EMS' lokalfrågor. I början av hösten 1983 fanns långt framskridna planer att flytta EMS' hela verksamhet till specialinredda lokaler i STIM:s hus på Gärdet. Skälen till att EMS under flera år försökt att finna andra lokaler än de på Kungsgatan 8 är främst två; prisutvecklingen när det gäller hyrorna i Stockholms city är mycket ogynsam för EMS och lokalernas låga grad av ändamålsenlighet för EMS' speciella verksamhet. Av olika orsaker kunde STIM-projektet inte genomföras, bl a på grund av lokalernas karaktär. Framför allt var det den relativt låga takhöjden i dessa lokaler som gjorde studiornas utformning problematisk ur akustisk synpunkt.

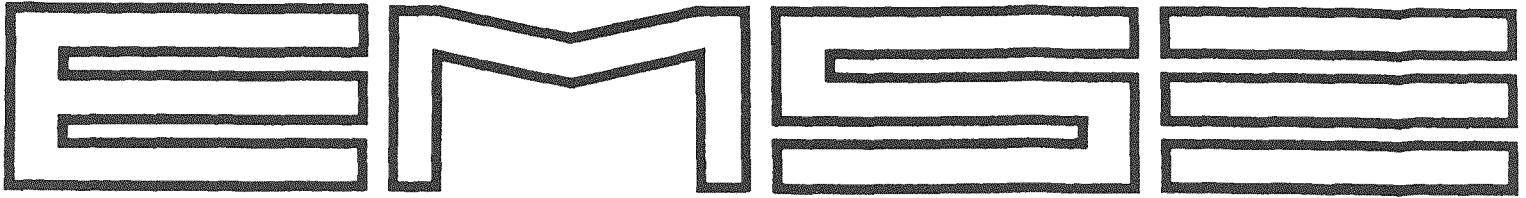
I EMS' förhandlingar med STIM medverkade också Byggnadsstyrelsen, på initiativ av Utbildningsdepartementet. Det var också genom Byggnadsstyrelsens försorg som EMS fick erbjudande från ABV om lokaler i Münchenbryggeriet, i de delar av komplexet som inte var ombyggda.

I Münchenbryggeriet var de byggnadstekniska förutsättningarna helt annorlunda. Takhöjden på sex meter var mycket tillfredsställande för att skapa studior med hög akustisk kvalitet. Tack vare en mycket kompetent assistans i förhandlingsarbetet från Byggnadsstyrelsen, kunde EMS den 30 december 1983 skriva ett förmanligt hyreskontrakt med ABV. Kontraktet omfattar en yta på 726 m² och EMS' nya lokaler kommer att helt "skräddarsys" för EMS' verksamhet. Inflyttningsdatum bestämdes till första april 1985. Första steget mot en ny epok i EMS' tjugooåriga historia hade tagits.

I och med att beslutet var fattat startade ett omfattande planeringsarbete. ABV skulle i praktiken göra om hela huset invändigt. Endast vissa bärande pelare måste av konstruktionsskäl vara kvar. Det innebar att EMS fick mycket fria händer att planera sina lokaler. Planeringsarbetet måste startas omgående efter det att hyreskontraktet underskrivits, då tidsschemat var hårt pressat för att möjliggöra en inflyttning första april 1985. Flera månader under vårvintern togs i anspråk för ett intensivt planeringsarbete. Många olika versioner såg dagens ljus innan en slutgiltig och adekvat planlösning kunde godkännas. Själva ombyggnadsarbetet startade 1 maj 1984.

Realtidssystemet

Under våren 1983 fick EMS ett investeringsbidrag från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse för att utveckla ett s k realtidssystem. EMS måste kunna tillgodose olika tonsättares behov av tekniska hjälpmedel i sitt konstnärliga gestaltande. Med ett realtidssystem, som i det här fallet består av en dator som styr en digital ton-generatorbank, kan tonsättaren direkt ingripa och modifiera musikflödet medan det genereras. Det ger många fördelar för tonsättaren i dennes kompositionsarbete. Tack vare detta bidrag kunde Michael Hinton och Erik Nyberg knytas till projektet

för att under 1983/84 utveckla de datorprogram som behövdes. För att få bästa möjliga resultat i programutvecklingen inrättades en arbetsgrupp i vilken riktlinjer och idéer diskuterades gällande projektet. Gruppen bestod av Lars-Gunnar Bodin (ordförande och sekreterare), Michael Hinton, Erik Nyberg, Åke Parmerud, Göran Svensson (konstruktör av tongeneratorbanken) samt Tamas Ungvary. Ett betydande antal sammanträden ägnades detta projekt. Gruppen diskuterade dessutom valet av dator i systemet och man kom fram till att en HP 1000/27 var lämpligast.

Samarbete med musiklivets institutioner

Även under verksamhetsåret 1983/84 har det goda samarbetet med olika musikinstitutioner fortsatt, främst med Sveriges Riksradio, Rikskonserter och Kursverksamheten vid Stockholms Universitet. EMS har deltagit i planeringsarbetet för den internationella elektronmusikfestivalen 1-3 oktober 1983. Liksom tidigare festivaler, har publikintresset varit påfallande stort. 1983 års festival framstod i en särskild relief, då den ingick i den stora musikmanifestationen som gick av stapeln i samband med IMC:s generalförsamlings årsstämma i Stockholm. Flera utländska besökare bevakade elektronmusikfestivalen. Här skall särskilt nämnas Juan Blanco från Kuba och Christian Clozier från Frankrike, båda framgångsrika studiochefer i sina respektive hemländer.

EMS' konsultativa verksamhet ökar i omfattning. EMS har t ex deltagit i planeringen av den tredje festivalen för elektro-akustisk musik i Skinnskatteberg, vilken ägde rum 1-3 juni 1984. Även denna weekend-festival blev lyckosam, såväl konstnärligt som publikmässigt.

En nyttillkommen weekend-festival för elektro-akustisk musik är den skånska festivalen, vilken planerades för Landskrona i augusti 1984. EMS har mycket aktivt medverkat i planeringen av både konserter och den dansk/svenska konferens som arrangerades inom ramen för festivalen. Det är mycket tillfredsställande för den elektro-akustiska musikens vidare utveckling och spridning, att dylika framförandemöjligheter ökar i antal och omfång, och att EMS kan bidra med sitt "know how", när det gäller t ex teknisk produktion och repertoarkännedom. Detta gäller också EMS' deltagande i den repertoarkommitté som Rikskonserter har inrättat för sin konsertserie "Musik i vår tid".

I detta sammanhang måste också nämnas det mycket goda samarbete EMS har med Svenska Institutet, vilket möjliggör att EMS kan ta emot utländska stipendiater i betydande utsträckning. Under hela verksamhetsåret arbetade den brittiske tonsättaren Michael Clarke på ett av Sv Institutets stipendier. Ävenså har Ricardo Mandolini från Argentina (numera bosatt i Västtyskland), erhållit ett stipendium och arbetat på EMS ca 2 månader. Samma sak gäller Wolfgang Mitterer, en ung österrikisk tonsättare och organist, vilken vistades på EMS på Österrikiska statens stipendium under större delen av året.

Undervisning

Sedan flera år bedriver EMS och Kursverksamheten vid Stockholms Universitet en omfattande kursverksamhet med elektro-akustisk musik för amatörer. Verksamhetsåret 1983/84 blev något av ett rekordår. Intresset för denna verksamhet är

glädjande stort och ökar ständigt i omfattning. Detta trots att EMS' tekniska utrustning, när det gäller denna form av verksamhet, till stora delar är hårt sliten och föråldrad. EMS hoppas få gehör för sina äskanden, så att en ny amatörstudio skall kunna inrättas i Münchenbryggeriet.

Under verksamhetsåret har 7 nybörjarkurser och en fortsättningskurs i analog produktionsteknik samt en nybörjarkurs och en fortsättningskurs i datorstudion ägt rum.

En nyhet för 1983/84 är den helårsutbildning för yrkesinriktade tonsättare som anordnades av EMS och Kursverksamheten (KV). Sju elever har genomgått denna utbildning med mycket goda resultat.

Det bör påpekas att amatörverksamheten på EMS på intet sätt hindrar de yrkesverksamma tonsättarnas arbete, då amatörverksamheten äger rum i en särskilt inrättad studioloal.

Efter genomgångna kurser får de personer som så önskar, fortsätta att arbeta på egen hand i denna studio. För att täcka vissa kostnader för denna verksamhet, har EMS för första gången fått ett ekonomiskt bidrag från Stockholms kommun. Som ett komplement till den handledning i studiornas apparatur, som automatiskt ges de tonsättare som så önskar, ordnades i mars en kurs i VAX-11-datorns handhavande och i programspråket CHANT. En handfull tonsättare fick på detta sätt en god start i sitt fortsatta arbete. Kursledare var Göran Svensson, Tamas Ungvary och Rolf Enström.

Internationellt samarbete

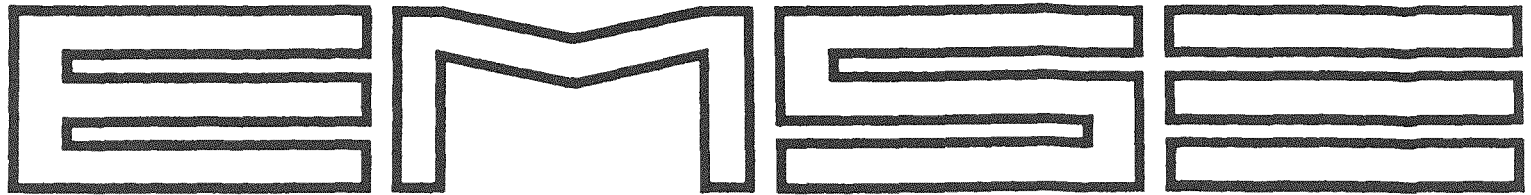
EMS har goda relationer med utländska institutioner. Särskilt gäller det GMEB (Groupe de Musique Expérimentale de Bourges) i Bourges och elektronmusikstudion vid Berlins Tekniska Universitet. Båda dessa institutioner arrangerar betydelsefulla festivaler för experimentell och elektro-akustisk musik. EMS har varit inbjuden att presentera svenska verk vid båda festivalerna. "Invention 84" ägde rum i februari och festivalen i Bourges gick av stapeln i början av juni. I Berlin presenterades fem svenska verk och i Bourges hela nio stycken. Omdömet från arrangörerna i Berlin var att EMS-konserten var en av festivalens verkliga höjdpunkter.

Ett nytt och viktigt centrum för datormusik, "Schweizerisches Zentrum für Computermusik" i Oetwil am See utanför Zürich har startats under 1984 och EMS' studiochef har med glädje accepterat den smickrande inbjudan att vara ledamot av detta centrums "advisory board".

Studiornas bokningsstatistik

Beläggningen i EMS' studior har varit mycket tillfredsställande under verksamhetsåret 1983/84, vilket framgår av följande tablå;

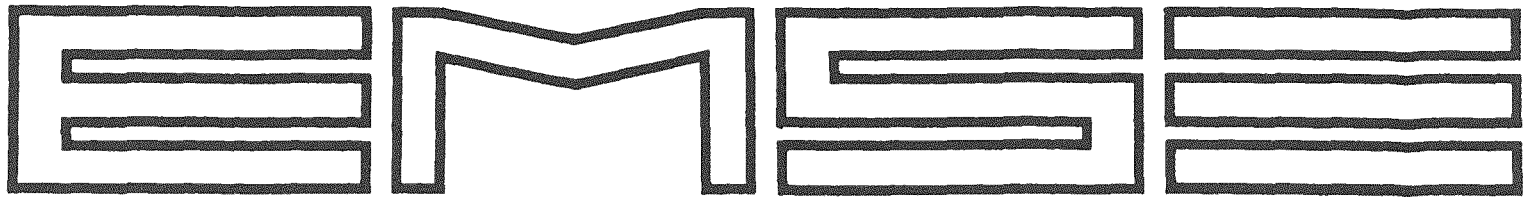
Studio A1	1981/82	ca 6.000 timmar
(analogstudion)	1982/83	" 6.320 "
	1983/84	" 7.667 "

<u>Studio D</u> (datorstudion)	1981/82	ca 4.089 timmar		
	1982/83	" 4.720	"	
	1983/84	" 5.643	"	
<u>Studio A2</u> (amatörstudion)	1981/82	" 6.832	"	(KV 1.584)
	1982/83	" 6.321	"	(KV 1.296)
	1983/84	" 5.316	"	(KV 1.816)
<u>VAX/11</u> (fr o m sept/82)	1982/83	" 1.931	"	
	1983/84	" 6.232	"	

Särskilt bör framhållas ökningen av uttagna studiotimmar i studio A1. Siffran 7.667 timmar bör i praktiken ökas till ca 8.000 timmar, då studion måste stängas för två veckor p g a ombyggnader i fastigheten utanför EMS' lokaler. För dessa juniveckor visar tidigare statistik att studion i princip brukar användas 24 timmar om dygnet. Det finns all anledning att tro att så skulle blivit fallet för juni 1984. Ett uttag av 8.000 timmar innebär att studion använts alla dygnets timmar under större delen av året. Det verkliga behovet är dock i praktiken ännu större, då efterfrågan på studiotid skapar svår köbildning under de flesta av årets månader och ej kan tillfredsställas i rimlig omfattning. Nedgången i antalet uttagna studiotimmar i studio A2 har troligtvis flera orsaker. Studion måste hållas stängd under tre veckor p g a ovannämnda ombyggnad. Det bortfallet kan uppskattas till ca 500 timmar. Kursverksamheten har ökat sitt uttag, vilket i sin tur beror på ett ökande intresse från allmänheten för dessa kurser. Samtidigt blir det svårare för de enskilda amatörerna att boka in sig, då dagarna splittras av KV:s fasta kurs- och övningstider.

Slutligen blir studion gradvis mindre attraktiv även för amatörerna, då utrustningen hittills inte har kunnat förnyas av ekonomiska skäl. Apparaturen i studion är, som tidigare sagts, svårt nedsliten och har dessutom i viss mån "brandskattats" genom stöld.

STUDIORNA

Under 1983/84 har studio A1 använts i minst 7.667 timmar av följande tonsättare:

Coriún Aharonián (Uruguay)	Christer Lindwall
Magnus Alexanderson	Peter Lundén
Jon Appelton (USA)	Wolfgang Mitterer (Österrike)
Anders Blomqvist	Jan W Morthenson
Lars-Gunnar Bodin	Jon Mostad (Norge)
Michael Clarke (England)	Arne Nordheim (Norge)
Ilja Cmiral	Rodney Oakes (USA)
Rolf Enström	Åke Parmerud
Zoltan Gaal	Folke Rabe
Hans Gefors	Peter Rothbart (USA)
Ragnar Grippe	Akos Rózman
Tommas Hammar	Bo Rydberg
Sten Hanson	Asbjörn Schaathun (Norge)
Jens Hedman	Roberta Settels
Sten-Olof Hellström	Jonas Söderberg
Per Holmström	Kent Tankered
Richard Kostelanetz (USA)	Björn Wallgren
Wlodzimierz Kotonski (Polen)	Rolf Wallin (Norge)
Max Käck	Tommy Zwedberg
Jörgen Lind	Lars Åkerlund
	Kurser

Den digitala studion, studio D, har under året använts i 5.643 timmar av nedanstående tonsättare:

Couriún Aharonián (Uruguay)	Åke Parmerud
Magnus Alexanderson	Peter Rothbarth (USA)
Jon Appelton (USA)	Akos Rózman
Anders Blomqvist	Bo Rydberg
Michael Clarke (England)	Richard Scott (USA)
Zoltan Gaal	Håkan Sundborg
Hans Gefors	Kent Tankered
Tommas Hammar	Sven Täveby
Sten Hanson	Tamas Ungvary
Jens Hedman	Lars Åkerlund
Sten-Olof Hellström	Kurser
Ivan Indebetou	
Wlodzimierz Kotonski (Polen)	
Peer Landa (Norge)	Internt EMS/VAX, undervisning, studiebesök, service m m.
William Lennox (England)	
Jörgen Lind	
Christer Lindwall	
Peter Lundén	
Ricardo Mandolini (Argentina)	
Peter Manning (England)	
Wolfgang Mitterer (Österrike)	
Jan W Morthenson	
Erik Nyberg	

EMSS

6(6)

Studio A2 har under verksamhetsåret 1983/84 använts totalt 5.316 timmar av amatörtonsättare bosatta i stor-Stockholmsområdet. Därav har Kursverksamheten vid Stockholms Universitet använt 1.816 timmar inkl övningspass. Nedanstående 75 personer har arbetat i studio A2:

Anders Dahl
Anders Blomqvist
Per Carleberg
Anders Edgren
Jakob Enerdal
Magnus Fredriksson
Göran Granström
Lars Halén
Sten-Olof Hellström
Ivar Indebetau
Rolf Kling
Fredrik Landergren
Jan Lilja
Michael Loberg
Lena Lundström
Jan Nilsson
Sven Nordqvist
Paul Paulsson
Love Rambro
Svante Strandberg
Håkan Sundborg
Freddi Söderling
Magnus Torsell
Kent Wahlbeck
Jan-Erik Willgohs

Jan Andersson
Olle Borg
Michael Clarke
Kjell Eidendal
Hans Fast
Magnus Gehlin
Bo Hallén
Tommas Hammar
Niklas Hjelm
Lars Järncrantz
Vaclav Komarek
Björn Lantz
Jörgen Lind
Peter Lundén
Wolfgang Mitterer
Peter Norberg
Luis Olivares
Tord Pettersson
Bo Rydberg
Gunnar Ståhl
Thomas Sundström
Kent Tankered
Sven Täveby
Viktor Wennerqvist
Måns Wränge

Johannes Bergmark
Jonas Broberg
Josef Doukkali
Thomas Eriksson
Bo Fredriksson
John Gordon
Olof Halldin
Jens Hedman
Per Holmström
Erik Kling
Peer Landa
Jarmula Lezek
Christer Lindwall
Lars-Olof Lundqvist
Jan W Morthenson
Per-Axel Nordfeldt
Tommas Olsson
Deseré Pyk
Håkan Sandélius
Lars Summanen
Håkan Svensson
Lars Tengroth
Paul Török
Svante Wikman
Bengt Ahlin